

Sygn. akt **IA Ga 227/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga /spr./**

Sędziowie: **SA Bogusława Żuber**

SA Elżbieta Fijałkowska

Protokolant: **st. sekr. sąd. Katarzyna Kaczmarek**

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2019 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko **W. G.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 28 grudnia 2017 r. sygn. akt IX GC 315/17

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Bogusława Żuber Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga Elżbieta Fijałkowska

IA Ga 227/18

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 27 grudnia 2016r. powód – (...) spółka z o.o. w P. domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i orzeczenia w nim, aby pozwany – W. G. zapłacił na kwotę 77.198,04zł wraz z ustawowymi odsetkami i wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwot i dat wskazanych w pozwie oraz zasądzenia zwrotu kosztów procesu.

W dniu 3 marca 2017r. Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym orzekł zgodnie z żądaniem pozwu

Pismem z dnia 24 marca 2017r. pozwany złożył sprzeciw od wydanego w sprawie nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na swoją rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty pozwany zakwestionował roszczenie powoda co do zasady, jak i co do wysokości. W zakresie kwoty 55.908,12zł, wynikającej z faktur VAT nr (...) oraz noty nr (...) pozwany podniósł zarzut spełnienia roszczenia. Podał, że w dniu 17 listopada 2015r. powód potrącił przedmiotowe wierzytelności z wierzytelnościami pozwanego przysługującymi mu wobec powoda, a wynikającymi z faktur VAT nr (...) w kwocie 46.865,77zł oraz nr (...) w kwocie 9.042,35zł.

W zakresie pozostałej kwoty, której zapłaty powód się domagał, pozwany podniósł zarzut potrącenia z wierzytelnością przysługującą mu wobec powoda z tytułu zwrotu kwoty zabezpieczenia należytego wykonania przedmiotu umowy, zatrzymanej przez powoda w oparciu o § 9 ust. 2 umowy nr (...), do kwoty 26.872,09zł.

W konsekwencji pozwany podniósł, że powództwo powinno zostać oddalone, albowiem roszczenie powoda o zapłatę w żądanej w pozwie wysokości zostało przez niego spełnione

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy: 1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 21.289,92zł wraz z:

a) ustawowymi odsetkami liczonymi od następujących kwot i dat:

- 2.108,84zł od dnia 22 listopada 2015r.,
- 1.867,14zł od dnia 30 listopada 2015r.,
- 826,79zł od dnia 29 grudnia 2015r.,
- 6.737,94zł od dnia 29 grudnia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r.,

b) ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od następujących kwot i dat:

- 2.108,84zł od dnia 1 stycznia 2016r.,
- 1.867,14zł od dnia 1 stycznia 2016r.,
- 826,79zł od dnia 1 stycznia 2016r.,
- 6.737,94zł od dnia 1 stycznia 2016r.,
- 86,33zł od dnia 5 stycznia 2016r.,
- 9.662,88zł od dnia 29 stycznia 2016r. do dnia zapłaty,

W pozostałym zakresie sąd oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powód – (...) spółka z o. o. w P. prowadzi działalność gospodarczą wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...).

Przedmiotem działalności powoda jest m. in. wykonywanie robót związanych z budową rurociągów przesyłowych.

Pozwany – W. G. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) W. G..

W dniu 11 sierpnia 2014r. strony zawarły umowę nr (...), na podstawie której powód zlecił pozwanemu wykonanie prac budowlano-montażowych gazociągu ś/c L=9,1 km w gminie S., w zakresie wskazanych w § 1 tej umowy ulic, według zakresu określonego w Harmonogramie rzeczowo – finansowym, stanowiącego załącznik nr 1 do umowy.

Przedmiotowe roboty realizowane były w ramach wykonywania zadania pod nazwą „S. – budowa gazociągów”. Pozwany pełnił funkcję generalnego wykonawcy na wspomnianej inwestycji.

W § 2 strony ustaliły, że przedmiot umowy obejmował w szczególności: rozbiórkę i odtworzenie nawierzchni, pokrycie kosztów zajęcia pasa montażowego na czas budowy. Ponadto do obowiązków podwykonawcy (pozwanego) należało m. in. dostawa całości materiałów budowlanych niezbędnych do wykonania gazociągu. Zgodnie z ustaleniami stron w materiały te pozwany zaopatrywać miał się u powoda.

Termin rozpoczęcia przedmiotu umowy strony ustaliły na dzień 11 sierpnia 2014r., zaś zakończenia na 12 grudnia 2014r. (§ 3 umowy).

Tytułem wynagrodzenia za wykonanie robót pozwany zobowiązał się zapłacić powodowi wynagrodzenie ryczałtowe netto w wysokości 512.875,10zł, powiększone o podatek VAT. W powyższej kwocie strony uwzględniły koszty z tytułu opłat za zajęcie pasa drogowego i ustaliły, że powód na podstawie decyzji o zajęciu pasa drogowego, miał obciążać pozwanego z tytułu opłaty za to zajęcie (§ 4 umowy). Rozliczenie za wykonane prace miało następować na podstawie faktur częściowych, wstawianych przez pozwanego nie częściej niż raz w miesiącu, do wysokości 80% wynagrodzenia, w oparciu o podpisane przez strony protokoły odbioru częściowego i technicznego oraz fakturę końcową, wystawioną po protokolarnym odbiorze całości przedmiotu umowy przez wykonawcę i zamawiającego. Termin płatności wynagrodzenia wynosił 45 dni od dnia otrzymania przez powoda prawidłowo wystawionej faktury VAT (§ 5 umowy).

Ponadto w § 8 ust. 1 pozwany udzielił powodowi gwarancję jakości i rękojmi na przedmiot umowy na okres 36 miesięcy od daty odbioru końcowego przedmiotu umowy przez zamawiającego wraz z przekazaniem pełnej dokumentacji powykonawczej lub od dnia usunięcia wad stwierdzonych w trakcie odbioru końcowego.

Dodatkowo w § 8 ust. 1 strony umowy ustaliły, że w dniu podpisania umowy pozwany wnieść miał zabezpieczenie należytego wykonania przedmiotu umowy oraz należytego usunięcia wad i usterek w wysokości 10% wynagrodzenia ryczałtowego brutto w formie bezwarunkowej, nieodwołanej, płatnej na pierwsze żądanie gwarancji ubezpieczeniowej zatwierdzonej przez wykonawcę. Jeżeli podwykonawca nie wniósł zabezpieczenia, powód mógł zatrzymać 10% wynagrodzenia ryczałtowego brutto z faktur wystawianych przez pozwanego tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy. W § 9 ust 2 umowy strony wskazały, że 70% wspomnianego zabezpieczenia miało zostać zwrócone w terminie 90 dni od dnia przekazania przedmiotu umowy i jego przyjęcia przez zamawiającego, zaś 30% najpóźniej w 15 dni po upływie terminu gwarancji na pisemny wniosek podwykonawcy.

Stosownie do treści § 15 wszelkie zmiany omawianej umowy pod rygorem nieważności wymagały zgody obu stron wyrażonej na piśmie w formie aneksu.

Pozwany przystąpił do wykonywania prac objętych wyżej wskazaną umową.

Tytułem wynagrodzenia za wykonane na inwestycji roboty pozwany wystawił powodowi następujące faktury VAT:

- w dniu 1 września 2014r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 110.700zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 16 października 2014r.,

- w dniu 17 września 2014r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 92.250zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 1 listopada 2014r.,

- w dniu 30 września 2014r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 30.750zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 14 listopada 2014r.,

- w dniu 5 listopada 2014r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 61.500zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 20 grudnia 2014r.

Z wyżej wskazanych faktur powód zatrzymał kwotę 24.000zł, tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy, a następnie w dniu 6 listopada 2015r. powód zwrócił pozwanemu kwotę 16.800zł tj. 70% zatrzymanego wynagrodzenia.

Ponadto pozwany wystawił powodowi następujące faktury VAT:

- w dniu 26 października 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 46.865,77zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 25 listopada 2015r.,

- w dniu 26 października 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 9.042,35zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 25 listopada 2015r.

Faktura VAT nr (...) obejmowała wynagrodzenie za zwiększony zakres robót instalacyjnych, zaś nr (...) za wykonane przez powoda prace nieprzewidziane umową stron tj. wykonanie rury osłonowej.

Prace objęte fakturami VAT nr (...) pozwany wykonał na polecenie kierownika budowy – P. Z..

Przedmiotowe faktury pozwany doręczył powodowi wraz z pismem z dnia 26 października 2015r., jednocześnie przedkładając tabelę sumaryczną wykonanych prac, podpisaną przez kierownika budowy w dniu 17 sierpnia 2015r.

W odpowiedzi powód, w piśmie z dnia 17 marca 2016r. zakwestionował przedłożone przez pozwanego zestawienie. Wskazał, że było ono błędne w zakresie długości i średnic. Jednocześnie powód przesłał pozwanemu zestawienie sporządzone przez siebie, na podstawie którego ustalił, że wartość wykonanych przez powoda robót wynosiła 490.776,54zł. Wyliczenie to powód oparł o średnie ceny jednostkowe dla poszczególnych średnic, ustalonych w Harmonogramie Rzeczowo-Finansowym, stanowiącym załącznik do umowy stron.

W dniu 17 sierpnia 2015r. Wójt Gminy S. wydał decyzję zezwalającą powodowi na zajęcie w okresie od 18 sierpnia 2015r. do 19 sierpnia 2015r. pasa drogi – dz. Nr 576/12 (ul. (...)), w obrębie S.. Za zajęcie tego pasa drogowego wyznaczył opłatę w kwocie 32zł.

Następnie, w dniu 31 sierpnia 2015r. powód wystawił notę księgową nr (...), na podstawie której obciążył pozwanego kwotą 32zł tytułem opłaty za zajęcie pasa drogi, wynikającą z powyższej decyzji administracyjnej.

Ponadto pozwany dokonywał zakupu u powoda towarów niezbędnych do realizowania robót.

Tytułem ceny sprzedaży powód wystawił pozwanemu m. in. następujące faktury VAT:

- w dniu 17 sierpnia 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 47.942,69zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 16 października 2015r.,

- w dniu 7 października 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 2.351,26zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 21 listopada 2015r.,

- w dniu 7 października 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 19.063,01zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 21 listopada 2015r.,

- w dniu 15 października 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 1.867,14zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 29 listopada 2015r.,

- w dniu 13 listopada 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 826,79zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 28 grudnia 2015r.,

- w dniu 13 listopada 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 6.737,94zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 28 grudnia 2015r.,

- w dniu 20 listopada 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 86,33zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 4 stycznia 2016r.,

- w dniu 14 grudnia 2015r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 9.662,88zł, z terminem płatności wyznaczonym na dzień 28 stycznia 2016r.

Wszystkie wyżej wymienione faktury zostały doręczone pozwanemu.

W dniu 17 listopada 2015 r. J. Ł. – w imieniu powoda złożył pozwanemu oświadczenie o potrąceniu należności pozwanego objętych fakturami VAT nr (...), z wierzytelnościami powoda wynikającymi z noty obciążeniowej nr (...) oraz następujących faktur VAT: nr (...) do kwoty 5.582,17 zł.

W piśmie z dnia 30 listopada 2015r. pracownik powoda – E. M. poinformowała pozwanego o zwrocie bez księgowania faktur VAT nr (...) oraz, że powód anulował wystawioną i przesłaną pozwanemu kompensatę wzajemnych rozrachunków z dnia 17 listopada 2015r.

Pismem z dnia 9 lutego 2016r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 85.070,04zł m.in. tytułem należności z faktur załączonych do pozwu.

Ponadto w dniu 8 grudnia 2016r. powód ponownie wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 77.198,04zł.

Pismem z dnia 3 kwietnia 2017r. pozwany złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu wierzytelności wynikających z wystawionych przez powoda faktur VAT nr:

- (...) w kwocie 7.691,01 zł,

- (...) w kwocie 1.867,14zł,

- (...) w kwocie 826,79zł,

- (...) w kwocie 6.737,94zł,

- (...) w kwocie 86,33zł,

- (...) w kwocie 9.662,88zł

z wierzytelnością przysługującą pozwanemu wobec powoda w kwocie 26.872,09zł z tytułu niezwróconego zabezpieczenia należytego wykonania umowy nr (...).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wymienione wyżej dokumenty dołączone przez strony do akt sprawy, zeznania świadków oraz zeznania pozwanego.

Dokumenty zebrane w aktach sprawy miały charakter dokumentów prywatnych i stosownie do treści 245 k.p.c. stanowiły dowód tego, że osoby, które je podpisały złożyły oświadczenia zawarte w tych dokumentach. Dokumenty powyższe nie były kwestionowane przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu.

Zeznania świadka P. Z. Sąd uznał za wiarygodne w części. Za nieprawdziwe Sąd uznał twierdzenia świadka, że jego podpis pod tabelą rozliczeniową sporządzoną przez pozwanego oznaczał wyłącznie potwierdzenie odbioru tego dokumentu, albowiem pozostawały one sprzeczne z zeznaniami złożonymi przez pozwanego. Ponadto w ocenie

Sądu, jeżeli podpis ten poświadczając miał wyłącznie poświadczenie odbioru tego dokumentu to zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego P. Z. złożyłby podpis z adnotacją, że oznacza on wyłącznie potwierdzenie odbioru tego dokumentu, a nie akceptację treści w niej zawartej. W pozostałym zakresie Sąd uznał zeznania P. Z. za wiarygodne.

Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować zeznania świadka M. S. , gdyż w całości korespondowały z załączoną do akt dokumentacją, w postaci zestawień sporządzonych przez strony.

Jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd ocenił zeznania świadka D. G., świadek ten zasłaniając się niepamięcią, nie przedstawił żadnych twierdzeń, które byłyby istotne dla ustalenia spornych między stronami okoliczności.

Sąd dał wiarę w całości zeznaniom pozwanego W. G., albowiem pozostawały zgodne z dokumentami załączonymi do akt sprawy i zeznaniami świadków.

Sąd zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie powód dochodził od pozwanego zapłaty kwoty 77.166,04zł tytułem ceny sprzedaży towarów wydanych pozwanemu oraz kwoty 32zł tytułem opłaty za zajęcie pasa drogowego, którą obciążył pozwanego, na podstawie łączącej strony umowy nr (...).

Podstawę prawną roszczeń powoda stanowiły zatem art. 535 k.c. oraz § 4 umowy nr (...).

Zgodnie z art. 535 k.c. przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę. Umowę sprzedaży zalicza się do umów wzajemnych, gdyż świadczenie sprzedawcy (przeniesienie na kupującego własności sprzedawanego towaru) jest odpowiednikiem świadczenia kupującego (zapłaty ceny sprzedaży) – art. 487 § 2 k.c. Zgodnie z art. 488 § 1 k.c. świadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych powinny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia Sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, że jedna ze stron jest zobowiązana do wcześniejszego świadczenia.

Mając na względzie treść powyższych przepisów oraz treść wystawionych przez powoda faktur VAT należy stwierdzić, że leżący po stronie pozwanego obowiązek zapłaty ceny sprzedaży zaktualizował się po wykonaniu obowiązków umownych przez powoda – przeniesieniu na pozwanego własności towarów, wskazanych w fakturach VAT.

Ponadto w § 4 umowy nr (...) strony uzgodniły, że powód na podstawie decyzji zajęcia pasa drogowego, miał obciążać pozwanego z tytułu opłaty za to zajęcie.

Fakt zawarcia przez strony w dniu 11 sierpnia 2014r. umowy nr (...) był między stronami bezsporny, w tym okoliczności, że w oparciu o postanowienia umowne powód miał prawo obciążyć ją należnościami z tytułu zajęcia pasa drogowego. Strona pozwana nie zakwestionowała również, że powód wystawił mu notę obciążeniową nr (...) na kwotę 32zł, z tytułu zajęcia pasa drogowego. Ponadto w toku procesu pozwany nie zaprzeczył, że strony zawarły umowy sprzedaży towarów, wskazanych w załączonych do pozwu fakturach VAT oraz prawidłowości cen i ilości wskazanych w tych fakturach. Bezsporną pozostawała również okoliczność wydania pozwanemu towarów, stanowiących przedmiot wspomnianych umów sprzedaży.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany podniósł zarzut spełnienia roszczeń, których zapłaty powód się domagał.

Pozwany wskazał, że w wierzytelność przysługująca powodowi w kwocie 55.908,12 zł, a objętą fakturami VAT nr: (...), (...) i (...) – do kwoty 5.582,17zł, a także noty obciążeniowej nr (...) wygasły na skutek oświadczenia o potrąceniu z dnia 17 listopada 2015r., złożonego przez powoda. Na podstawie powyższego oświadczenia J. Ł. – pracownik powoda, potrącił wyżej wymienione wierzytelności powoda z wierzytelnościami pozwanego objętymi fakturami VAT nr (...). Ustosunkowując się do przedmiotowego zarzutu powód podniósł, że wierzytelności objęte fakturami VAT nr (...) nie istniały i faktury te zostały wystawione przez stronę pozwaną bez jakiegokolwiek podstawy faktycznej i prawnej. Zaznaczył, że J. Ł. nie posiadał wiedzy, że faktury te zostały wystawione bezpodstawnie i powód niezwłocznie po

powzięciu wiadomości o dokonaniu kompensacji anulował ją i zwrócił pozwanemu faktury VAT (...). W odpowiedzi pozwany podał, że oświadczenie o potrąceniu nie mogło zostać przez powoda anulowane, albowiem dotarło do niego już po złożeniu oświadczenia o kompensacie i nie wyraził on zgody na jego cofnięcie.

W konsekwencji wyżej zaprezentowanych stanowisk stron koniecznym stało się zbadanie, czy złożone przez powoda w dniu 17 listopada 2015r. oświadczenie o potrąceniu było skuteczne i wywołało skutek w postaci umorzenia wzajemnych zobowiązań.

Zgodnie z art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelnością drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczonej tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym.

Dokonując wykładni art. 498§1 k.c. należy stwierdzić, że dla ustalenia, że doszło do skutecznego złożenia oświadczenia o potrąceniu, a co za tym idzie umorzenia obu przedstawionych do potrącenia wierzytelności, konieczne jest stwierdzenie, że:

- a) istniały wzajemne wierzytelności, które objęte zostały oświadczeniem o potrąceniu,
- b) przedmiotem obu wierzytelności były pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku,
- c) obie wierzytelności były wymagalne w momencie składania oświadczenia o potrąceniu i mogły być dochodzone przed sądem.

Dla skuteczności potrącenia konieczne jest przy tym wystąpienie łącznie wszystkich w/w przesłanek.

Pozwany nie zaprzeczył, że zakupił od powoda towary wskazane w fakturach VAT nr (...) oraz, że powód uprawniony był do obciążenia go należnością wynikającą z noty nr 148/2015. Wobec powyższego uznać należało, że przedstawione przez powoda wierzytelności istniały.

Spór stron w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do oceny, czy istniały wierzytelności pozwanego wobec powoda, objęte fakturami nr (...). Jeżeli bowiem zasadnymi okazałyby się twierdzenia strony powodowej, że wierzytelności wynikające z wyżej wskazanych faktur nie istniały to złożone przez powoda oświadczenie o potrąceniu z dnia 17 listopada 2015r. nie wywołałoby skutku w postaci kompensaty wzajemnych wierzytelności. W takiej sytuacji okoliczności dotyczące anulowania przedmiotowej kompensaty pozostawałyby irrelevantne dla rozstrzygnięcia sporu.

W ocenie Sądu, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że wierzytelności objęte fakturami VAT nr (...) przysługiwały pozwanemu i faktury te zostały przez pozwanego wystawione zasadnie.

Jak zgodnie zeznali świadkowie oraz pozwany, a także jak wynika z dokumentów załączonych do akt sprawy, w tym sporządzonych przez strony zestawień (k. 142-143, 175 akt) w toku procesu budowlanego wynika konieczność wykonania robót dodatkowych o większym zakresie o tego, który przewidywał Harmonogram rzeczowo-finansowy, a także prac harmonogramem tym nie objętych. Przyczyną powstania konieczności zrealizowania tych prac były błędy i braki w dokumentacji projektowej. Jak zeznał P. Z. roboty te powód wykonał na jego polecenie i były one konieczne do ukończenia przedmiotu umowy stron. Co więcej jak zeznał świadek M. S. oraz pozwany przekazana pozwanemu przed zawarciem umowy dokumentacja projektowa nie pozwalała na prawidłowe obliczenie przez pozwanego wskazanej w umowie wartości wynagrodzenia ryczałtowego.

Zakres ilościowy prac wykonanych przez pozwanego, w ocenie Sądu został potwierdzony przez kierownika budowy. Złożył on bowiem podpis pod sporządzonym przez pozwanego zestawieniem. Jak już zostało wspomniane składając podpis P. Z. nie wskazał, że miał on jedynie poświadczać odbiór tego dokumentów. Ponadto strony prowadziły spór co do wysokości stawek za poszczególne zakresy robót. Powód w swoich wyliczeniach przyjął stawki średnie, pozwany zaś

ustalone przez strony w Harmonogramie Rzeczowo-Finansowym. Zdaniem Sądu, pozwany zasadnie przyjął stawki analogiczne do ustalonych przez strony w umowie, albowiem uwzględniły one ustalone przez strony rabaty, a także rodzaj nawierzchni, którą pozwany był zobowiązany na danym odcinku inwestycji odtworzyć.

Faktura nr (...) obejmowała zaś wynagrodzenie za wykonanie prac nieprzewidzianych umową stron tj. położenia rury osłonowej. Przeprowadzone postępowanie dowodowe, w tym dowód z zeznań świadków wykazało, że prace te pozwany wykonał i to na zlecenie kierownika budowy. Ponadto w ocenie Sądu, strona powodowa nie zdołała zasadnie zakwestionować zakresu i wysokości wynagrodzenia wskazanego przez pozwanego w fakturze nr (...). Co więcej, z zeznań świadków wynika, iż wynagrodzenie to pozostaje adekwatne do obowiązującego na rynku.

Niezależnie od powyższego wskazać trzeba, że suma faktur wystawionych przez powoda tytułem wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy nr (...) jest niższa od wartości wynagrodzenia wskazanego przez strony w treści umowy.

Wobec powyższego, uznać trzeba, że wierzytelności pozwanego przedstawione do potrącenia w dniu 17 listopada 2015r. istniały.

Obu stronom przysługiwały zatem wobec siebie wierzytelności wzajemne, były to wierzytelności pieniężne, wymagalne, które mogły być dochodzone przed sądem.

Zaznaczyć należy, że sporny nie kwestionowały upoważnienia J. Ł. do składania oświadczeń o potrąceniu w imieniu powoda, a co więcej jak wynika z dokumentów załączonych do akt sprawy strony uznawały wcześniejsze oświadczenia o potrąceniu złożone w imieniu powoda przez J. Ł..

Uznać zatem należy, że J. Ł. w dniu 17 listopada 2015r. skutecznie dokonał potrącenia wzajemnych wierzytelności stron.

W rezultacie zasadnym było zbadanie, czy możliwym było cofnięcie tego oświadczenia przez powoda.

Zgodnie z art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie takiego oświadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło jednocześnie z tym oświadczeniem lub wcześniej.

Pozwany wskazywał, że oświadczenie o „anulowaniu” kompensaty z dnia 17 listopada 2015r. dotarło do niego już po zapoznaniu się przez niego z oświadczeniem o potrąceniu. Powód zatem winien wykazać okoliczność przeciwną, z czego się nie wywiązał. Jednocześnie brak jest podstaw by przyjąć, że pozwany wyraził zgodę na cofnięcie przez powoda omawianego oświadczenia.

W konsekwencji, na skutek złożonego przez powoda oświadczenia o potrąceniu umorzeniu uległy dochodzone przez niego wierzytelności wskazane w tym oświadczeniu tj. wynikające z noty obciążeniowej nr (...) oraz następujących faktur VAT: nr (...) do kwoty 5.582,17 zł, zatem łącznie w kwocie 55.908,12zł.

W odniesieniu do pozostałej kwoty dochodzonej przez powoda pozwany podniósł zarzut potrącenia uzasadniając, że uległa ona umorzeniu na skutek jej potrącenia z wierzytelnościami przysługującymi pozwanemu wobec powoda z tytułu zwrotu kwoty zatrzymanej na poczet zabezpieczenia należytego wykonania umowy.

Powyższy zarzut okazał się jednak bezzasadny.

W toku postępowania strona pozwana nie zdołała wykazać, że przysługiwało jej wobec powoda roszczenie o zwrot kwoty 26.872,09zł, którą to wierzytelność przedstawiła do potrącenia z wierzytelnością powoda z tytułu ceny sprzedaży.

W sprzeczności od nakazu zapłaty pozwany twierdził, że na podstawie § 9 powód zatrzymał 10% należnego mu wynagrodzenia brutto tj. kwotę 63.083,64zł. Powyższym okolicznościom strona powodowa zaprzeczyła i podała, że

tytułem zabezpieczenia zatrzymała z wynagrodzenia powoda kwotę 24.000zł i w dniu 6 października 2015r. zwrócił pozwanemu 70% wartości zatrzymanej kwoty tj. 16.800zł.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że prawdziwymi okazały się twierdzenia powoda. Z dokumentów załączonych do pisma z dnia 18 kwietnia 2017r. wynika, że tytułem zabezpieczenia należytego wykonania umowy powód zatrzymał z wynagrodzenia pozwanego jedynie kwotę 24.000zł i 70% tej kwoty zwrócił 6 października 2015r. Potwierdza to m. in. wyciąg z rachunku bankowego powoda. Podkreślić przy tym należy, że w zeznaniach strona pozwana nie potrafiła wskazać wysokości kwoty zatrzymanej przez powoda. Nie zaferowała też innego dowodu, który wykazałby, że zatrzymana kwota była wyższa od wskazywanej przez powoda.

W rezultacie uznać należało, że pozwanemu nie przysługiwała wobec powoda wierzytelność o zwrot części zatrzymanego na poczet zabezpieczenia należytego wykonania umowy wynagrodzenia. Zatem podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia tej wierzytelności z wierzytelnościami powoda, których ten ostatni dochodził w niniejszej sprawie uznać należało za bezzasadny. Złożone przez pozwanego oświadczenie o potrąceniu nie wywołało bowiem skutku w postaci umorzenia wierzytelności powoda, albowiem pozwanemu nie przysługiwała wierzytelność wzajemna przedstawiona do potrącenia z wierzytelnościami strony powodowej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd w punkcie 1. wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 21.289,92zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dat wymagalności należności z poszczególnych faktur do dnia 31 grudnia 2015r. oraz wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych liczonymi od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

W pozostałym zakresie tj. co do kwoty 55.908,12zł oraz odsetek od kwot składających się na należności wskazane w oświadczeniu o potrąceniu z dnia 17 listopada 2015r. powództwo podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł w punkcie 2. wyroku.

O kosztach sądowych Sąd orzekł w punkcie 3. wyroku, na podstawie art. 100 k.p.c.

Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 21.289,92zł z dochodzonej przez powoda kwoty 77.198,04zł. Powód wygrał więc proces w 28% i w takim zakresie pozwany winien zwrócić mu poniesione przez niego koszty procesu. Z kolei powód winien zwrócić pozwanemu 72% poniesionych przez niego kosztów.

Po kompensacie powyższych kwot Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.302,68zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na podstawie § 2 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, który zarzucając naruszenie prawa procesowego, tj. art. 232kpc, 233par.1kpc, brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz art. 328par.1 kpc, a także naruszenie prawa materialnego, tj. art. 498 par.1 kc poprzez uznanie, że pozwanemu przysługuje wierzytelność uprawniona do dokonania potrącenia oraz art. 632par.1 kc w zw. z art. 647kc poprzez jego niezastosowanie, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości oraz obciążenia pozwanego kosztami procesu za obie instancje. Powód złożył także wniosek ewentualny z żądaniem uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i obciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja powoda okazała się nieuzasadniona. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski, które to ustalenia i wnioski Sąd Apelacyjny na podstawie art. 382kpc przyjmuje jako własne, uznając za zbędne ponowne ich przywoływanie.

Odnosząc się do apelacji powoda, w pierwszej kolejności rozważyć należało zarzut naruszenia art. 233par.1 kpc oraz związany z nim zarzut sprzeczności ustaleń faktycznych sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, gdyż dopiero na podstawie niewadliwie ustalonego stanu faktycznego możliwa jest ocena czy w sprawie znalazły zastosowanie prawidłowe przepisy prawa materialnego oraz czy dokonano ich prawidłowej wykładni.

Wbrew zarzutom podniesionym w apelacji brak jest podstaw do uznania, że Sąd Okręgowy nie dokonał wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Nieuzasadniony jest zarzut dotyczący naruszenia art. 233 k.p.c. Zwrócić przy tym trzeba uwagę, że skuteczne podniesienie tego zarzutu nie może polegać na przedstawieniu własnej oceny dowodów i subiektywnej wykładni treści dokumentów, z których przeprowadzono dowody. Aby można mówić o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. należy wykazać, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjęta przez Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i o ich odmiennej ocenie niż ocena dokonana przez Sąd.

Zasada swobodnej oceny dowodów określona tym przepisem wyraża się w jej ocenie według własnego przekonania Sądu, opartego na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Jej istotną cechą jest bezstronność, brak arbitralności i dowolności, przestrzeganie zasad logicznego rozumowania i zasad doświadczenia życiowego w wyciągnięciu wniosków.

Wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza natomiast uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy dowodowej i wiarygodności.

Wszystkim wskazanym wyżej kryteriom odpowiada - zdaniem Sądu Apelacyjnego - ocena dokonana przez Sąd I instancji. Zarówno ocena dowodów osobowych, jak i dokumentów dokonana została w sposób obiektywny, rzetelny i wszechstronny. Wszystkie przeprowadzone dowody zostały przez Sąd Okręgowy przywołane i omówione. Ich ocena nie ogranicza się do tylko niektórych przesłanek, lecz opiera się na zestawieniu ich treści z pozostałymi, przeciwnymi dowodami naświetlającymi okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy w sposób odmienny. Nie można też zarzucić, by Sąd I instancji na tle przeprowadzonych dowodów budował wnioski, które z nich nie wynikają.

Nie sposób, więc podzielić zarzutu naruszenia powyższego przepisu w sposób i w okolicznościach zarzucanych przez skarżącego.

Fakt, że sąd I instancji uznał, iż dowody zaofiarowane przez powoda nie pozwalają na poczynienie ustaleń w zakresie zasadności całego żądania, uznając zasadność zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanego, nie mogą stanowić samodzielnej podstawy do uznania, że dokonana przez ten sąd ocena dowodów jest sprzeczna z powołanymi w apelacji przepisami prawa procesowego.

Nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 328par.1 kpc, albowiem skuteczne postawienie tego zarzutu wymaga wykazania, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie spełnia wymogów w nim określonych, co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca, zaś jego uzasadnienie wskazuje na rozwinięcie wcześniejszego zarzutu dotyczącego błędnych ustaleń faktycznych wynikających z błędnej oceny materiału dowodowego.

Wbrew polemicznym wywodom apelującego, trafnie Sąd I instancji uznał, że przeprowadzone w tej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wiarygodności wynikające z faktur VAT nr (...) przysługiwały pozwanemu i istniały uzasadnione podstawy do ich wystawienia, czemu dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Zarówno w świetle sporządzonych przez strony zestawień jak i zeznań świadków niewątpliwym jest, że w trakcie procesu budowlanego wyniknęła konieczność wykonania robót dodatkowych, których nie przewidywał harmonogram

rzeczowo-finansowy. Przyczyną tego stanu rzeczy były błędy i braki w dokumentacji projektowej, co znalazło potwierdzenie w treści zeznań świadków, którzy wskazywali na różnice w zakresach i rodzajach robót na niektórych odcinkach. Z zebranego materiału dowodowego wynika wprost, że powód przygotował zapytanie ofertowe w oparciu o błędne założenia w dokumentacji projektowej, których pozwany nie był w stanie zweryfikować na etapie składania oferty, a jednocześnie nie miał możliwości ich przewidywania, zważywszy choćby na profesjonalny charakter działalności powoda. Pozwany działał w zaufaniu do rzetelności powoda jako profesjonalisty. Podkreślenia wymaga, że pozwany w trakcie wykonywania wszystkich prac w pełni stosował się do zaleceń powoda. Przystępując zaś do wykonywania robót, które nie zostały ujęte w dokumentacji projektowej, zważywszy na długotrwałą współpracę i przyjęte w tym zakresie zasady, pozwany potraktował jako roboty dodatkowe. Rozliczenie tych robót zostało przez powoda zaakceptowane poprzez dokonanie kompensaty wzajemnych roszczeń, co stanowiło przyjętą praktykę w sposobie wzajemnych rozliczeń stron nie tylko w związku z tą umową. Mając na uwadze profesjonalny charakter działalności obu stron, pozwany zadbał o to, aby kierownik budowy –P. Z. potwierdził zakres ilościowy prac wykonanych przez pozwanego. Podstawą wyliczenia wartości tych robót były uzgodnione między stronami ceny jednostkowe z uwzględnieniem udzielonych przez pozwanego rabatów. W tej sytuacji brak było podstaw, jak trafnie ocenił sąd I instancji do przyjęcia, że kierownik budowy potwierdził wyłącznie odbiór zestawienia wykonanych przez pozwanego prac dodatkowych. W sprzeczności z tym stoją wyżej wskazane zachowania powoda, który dokonał kompensaty wierzytelności pozwanego wynikających z faktur nr (...) z własnymi wierzytelnościami. W sytuacji, gdy powód nie kwestionował uprawnień J. Ł. do dokonania kompensaty wzajemnych wierzytelności, a kierownik budowy zaakceptował zakres wykonanych prac dodatkowych nie ujętych w umowie, oświadczenie o cofnięciu oświadczenia o potrąceniu wzajemnych wierzytelności z 17.11.2015r, które dotarło do pozwanego już po zapoznaniu się przez niego z oświadczeniem o potrąceniu, wobec braku zgody pozwanego należało uznać za bezskuteczne.

Wobec powyższego, brak było podstaw do uznania zasadności zarzutu wydania wyroku z naruszeniem art. 498 par.1 kc w zw. z art. 647kc.

W konsekwencji, apelację powoda należało uznać za pozbawioną uzasadnionych podstaw, co skutkowało jej oddaleniem na podstawie art. 385kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98par.1 i3 kpc w zw. z art. 108 par.1 kpc.

SSA Bogusława Żuber SSA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga SSA Elżbieta Fijałkowska

--	--	--